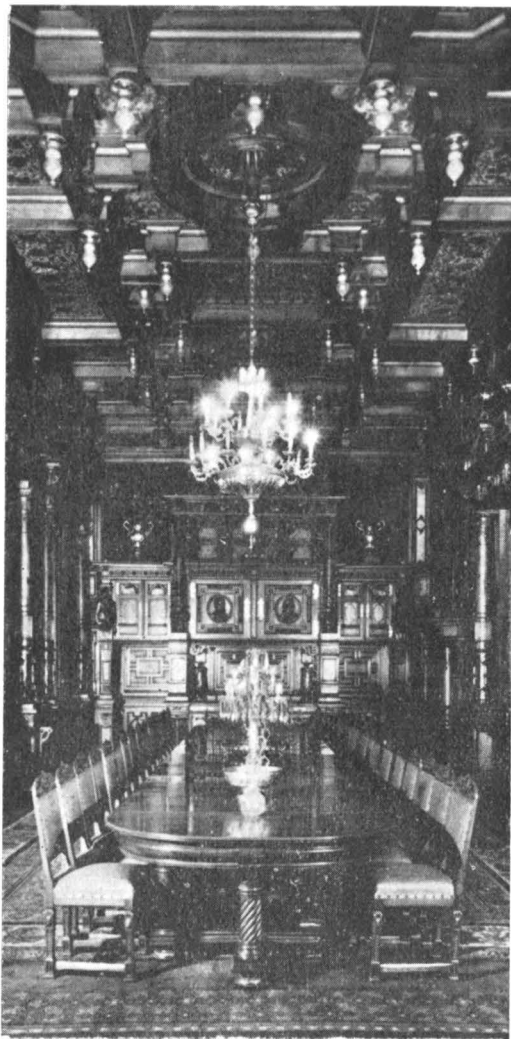

Anul acesta se împlinesc două decenii de existență a primului și celui mai mare muzeu de artă decorativă din țara noastră și unul dintre muzeele de acest gen apreciate pe plan european. Se cuvine așadar să ne îndreptăm atenția asupra drumului parcurs în cei 20 de ani, asupra numeroaselor căutări tematice, asupra interesului pe care l-a prezentat și-l prezintă pentru publicul vizitator și, în sfârșit, asupra eforturilor apreciabile pe care statul nostru le face în vederea creării unor condiții optime de conservare și valorificare științifică și educativă a unui patrimoniu cu valențe artistice greu de egalat.

Diversitatea în expunere și totodată unitatea de concepție muzeo-tehnică au făcut ca această instituție originală și într-un fel singulară ca profil, alcătuită din Muzeul Peleș propriu-zis, și din o secție specială de artă decorativă universală, cuprinzând piese de faianță, sticlărie și argintărie, să-și formeze un public al său, de muzeu, pasionat, a cărui prezență repetată aici nu este dictată de o obișnuință, ci de convingerea că de fiecare dată, cu fiecare nouă vizită, descoperă ceva nou, își îmbogățește bagajul de cunoștințe. Această afirmație are ca suport o îndelungată analiză și cunoaștere a realităților. Poate mulți dintre sutele de mii de vizitatori ce calcă în fiecare an pentru prima oară pragul acestei instituții sint aduși mai mult de curiozitate, dar, după ce au parcurs cele peste 20 de săli, fiecare cu individualitatea sa proprie, pleacă nu numai mai bogați sufletește, dar hotărâți să se întoarcă o dată și încă o dată pentru a admira lucrările expuse și a le descifra mesajul, atât cel estetic, cât și – în cazul special al Muzeului Peleș – cel cu implicații mai adânci social-politice, căci ceea ce astăzi constituie un mijloc de bucurie și de admirație estetică pentru fiecare era în trecut apanajul unui număr foarte mic de privilegiați, care dobândiseră aceste bunuri prin truda celor mulți. De aceea și respectul pe care poporul nostru îl are față de aceste inestimabile valori, pentru că ele se află aici, pentru că ele există tocmai ca urmare a muncii părinților și străbunilor lor.

Rodul muncii înaintașilor se află din nou la dispoziția noastră, a celor de astăzi. De asemenea,

este greu să evaluăm material acest inestimabil patrimoniu. În fiecare piesă de mobilier, în fiecare tapiserie, în fiecare obiect de sticlă, porțelan, marmură, lemn, metal, se află înmagazinată o valoare mult mai mare decît aceea care se măsoară în bani. Este valoarea dată de forța de creație a popoarelor, forța care nu cunoaște granițe administrative, care nu cunoaște bariere artificiale. Și dacă la Muzeul Peleş avem posibilitatea să prezentăm publicului vizitator tocmai acest act de creație, cu acea specificitate a manifestărilor artistice a mai multor popoare, de-a lungul secolelor, nu credem că greșim considerîndu-l o încercare de sinteză a artelor decorative, unică în muzeele din România.

Printre numeroasele piese originale sînt prezentate și replici sau copii după lucrări celebre, comandate în a doua jumătate a secolului al XIX-lea valoroase ca piese artizanale, dovezi ale perpetuării meșteșugurilor artistice din tată în fiu de-a lungul secolelor.

Conștient de valoarea artistică a întregului patrimoniu al acestui muzeu, pe de o parte, de faptul că totul a fost strîns prin truda acestui popor căruia îi aparține de drept, pe de altă parte, statul nostru socialist a hotărît să pună aceste valori la dispoziția celor prin truda cărora există, punînd bazele acestui muzeu de caracter special, instituție ce se bucură astăzi de unanime aprecieri; iar o privire retrospectivă demonstrează o sporire an de an a numărului de vizitatori, ceea ce dovedește interesul crescînd al publicului, interes determinat și de continua primenire a expoziției de bază și de folosirea unor variate și utile mijloace de informare.

Paralel cu reorganizarea parțială și cu îmbogățirea expoziției de bază, colectivul muzeal s-a preocupat în acești ani de creșterea colecțiilor prin depistări și achiziții de noi obiecte, a organizat expoziții temporare pe diverse teme, a dus o permanentă și susținută muncă de documentare, de identificare și cercetare.

În ultimii ani, printr-o preocupare permanentă pentru dezvoltarea patrimoniului, acesta a crescut cu peste 1 300 de piese de artă de valoare muzeală — sticlărie, porțelan, faianță, argintărie în deosebi, mobilier — acțiune care va trebui continuată printr-o politică de investigație și recuperare a unor colecții care au aparținut patrimoniului Peleş și se află acum la o serie de alte instituții — cinematografie, teatre — care își și pot rezolva problemele de recuzită prin realizarea unor copii. Această acțiune se poate face numai cu sprijinul direct al Consiliului Culturii și Educației Socialiste.

Multe din aceste valori și-au găsit modalitatea de a fi prezentate publicului prin organizarea unei Secții de artă decorativă, în anul 1966, într-un local reamenajat din apropierea castelului. Interesul stîrnit de această secție, care îndeplinește toate condițiile pentru a fi transformată într-un muzeu național de artă decorativă, este de asemenea reflectat prin creșterea de la an la an a cifrei de vizitatori. Anul 1972 a însemnat 95 000 de vizitatori care se adaugă la cei 368 000 ai Muzeului Peleş propriu-zis.

Putem spune că, în prezent, Muzeul Peleş dispune de o evidență cu caracter științific riguroasă și că se fac eforturi în continuare pentru punerea la punct a întregului instrumentar științific de lucru, că există o preocupare permanentă — dar în acest sens eforturile noastre vor trebui multiplicare și modernizate — pentru buna conservare a patrimoniului. Apare ca o condiție sine qua non în acest sens asigurarea muzeului cu laboratoare și ateliere de conservare și restaurare, făcînd precizarea că volumul de muncă în această direcție este considerabil și nu poate fi suplinît prin colaborări periodice și oarecum improvizate. Condițiile climatice ale zonei în care se află, afluența extrem de mare de vizitatori de-a lungul întregului an, cer cu multă stringență organizarea acestor laboratoare și ateliere. De altfel, am vrea să abordăm un alt aspect al problemei. Anual numărul de vizitatori se ridică la cea 350 000 în muzeul din castelul propriu-zis. Cifra este considerabilă și dacă posibilitățile noastre de primire și însuși spațiul muzeului ar permite, numărul ar putea fi dublu. Nu avem dreptul să oprim accesul celor care străbat sute de kilometri pînă aici. Nu avem dreptul să frustrăm pe cineva de dorința de a cunoaște și cu toate acestea răspunderea noastră față de acest patrimoniu care trebuie păstrat și pentru generațiile viitoare nu pune în fața alternativei : ori să limităm numărul zilnic de vizitatori pentru a proteja acest patrimoniu pentru a-l conserva, ori găsim acele modalități tehnice, în sensul înzestrării muzeului cu cadre de specialitate și aparatură necesară, pentru a acționa în ideea protejării, conservării, înlăturării factorilor distructivi ai patrimoniului. Dacă ar fi să ne conducem numai după considerentul că muzeul este prin esența sa un instrument educațional, credem că limitarea numărului de vizitatori ar intra în contradicție cu însăși rațiunea de a fi a muzeului. Și moral și material a doua alternativă pare mult mai acceptabilă.

În general, în anul 1972, muzeul nostru a stat la dispoziția a cea 450 000 vizitatori români și străini. De bună seamă că obligațiile noastre față de asigurarea unei îndrumări calificate și cuprinzătoare ca volum au impus încădrarea acestui sector cu absolvenți ai institutelor de învățămînt superior. Cu toate acestea, numărul de îndrumători și muzeografi existenți nu acoperă cerințele mereu crescînde ale îndrumării pe de o parte, dar mai cu seamă cele ale cercetării patrimoniului și conservării lui. Subliniem încă o dată că patrimoniul acestui muzeu este constituit din colecții care, prin natura materialului sau genul artistic, impun condiții deosebite de microclimat, specializare în conservare și restaurare. De aici necesitatea asigurării muzeului cu cadrele de specialitate și tehnice, cu aparatura și utilajul necesar organizării unor laboratoare și ateliere.

Colectivul muzeului nostru, pornind de la ideea că are obligația de a veni în sprijinul vizitatorului în înțelegerea fenomenului artistic, în cunoașterea cit mai profundă a semnificației și valorii exponatelor

Muzeul Peleş — placă decorativă ►

Cană cu capac, din colecția de artă decorativă

Cană de sticlă, din colecția de artă decorativă ►

său a dragostei pentru frumos, a respectului față de creația tradițională și contemporană. Toate acestea la un loc impun o activizare a muzeului în sensul ieșirii lui în întâmpinarea vizitatorului. Și, din acest punct de vedere, considerăm că preocupările colectivului Muzeului Peleş au fost meritorii, dar realizările noastre sînt susceptibile de îmbunătățiri. Organizarea unor standuri în incinta muzeului, prin care să punem la îndemîna publicului vizitator albume, cărți poștale ilustrate, diapozitive, ghiduri, pliante și altele, s-a dovedit a fi o experiență reușită. Calitatea grafică, conținutul, forma de prezentare accesibilă a colecțiilor au cumpănit considerabil în vandabilitatea lor. Nu este deloc de neglijat faptul că anual albumele noastre sînt cumpărate de cca 30 000 vizitatori, cărțile poștale de sute de mii, iar diapozitivele și pliantele au fost foarte repede epuizate și sintem puși în situația de a reedita aceste materiale de propagandă. În afara acestor materiale, muzeul a mai pus și va continua să pună la dispoziție publicului produse de artizanat, de asemenea extrem de rapid vandabile. Secretul

muzeului, s-a străduit să apeleze la o varietate de forme și metode de mare accesibilitate, dar bazate pe o solidă documentație științifică. În acest sens, am încercat să răspundem, să ne încadrăm, în definiția contemporană a muzeului. Este vorba de a-i da muzeului pe lângă alte calități și un caracter dinamic. Nu înțelegem caracterul dinamic al unui muzeu pornind unilateral, numai de la necesitatea de continuă actualizare a expoziției de bază și iată de ce: actualizarea înseamnă de fapt introducerea în circuitul vizitabil a tot ceea ce știința aduce nou în domeniul respectiv de activitate, ceea ce modifică sau completează vechile idei exprimate în expoziție. În cazul nostru, actualizare înseamnă de fapt nu modificare, ci completare, întregire a unei idei tematice, ori această obligativitate poate fi realizată printr-o permanentă activitate de cercetare, depistare și achiziționare de noi obiecte care să se integreze profilului muzeului nostru. Dar nu numai atât ! A fi dinamic, a imprima muzeului acest caracter, mai înseamnă apelarea la un larg registru de activități complementare menite să fie puse în slujba procesului de percepere de către publicul vizitator a fenomenului artistic prezentat ; într-un cuvînt este vorba de schimbarea radicală a unei optici : muzeul nu mai trebuie considerat ca o instituție a cărei activitate se rezumă la organizarea unei expoziții și așteptarea vizitatorilor. Noțiunea de dinamică muzeistică trebuie înțeleasă într-un sens mult mai larg. Ea înseamnă și valorificarea multilaterală — științifică și implicit educativă — a acestui patrimoniu, pentru înnoțirea omului contemporan, pentru sădirea în sufletul

ușurinței în desfacerea acestor produse constă în faptul că ele sînt inspirate din colecțiile noastre și realizate de UCETECOM la comanda și sub direcția noastră supraveghere. Se conferă astfel cumpărătorului siguranța bunului gust și a valorii. Atîta timp cît se vor pune în vînzare produse hibride, atîta timp cît prostul gust va domina producția noastră artizanală, fenomenul de respingere din partea cumpărătorului va fi frecvent. Iată de ce considerăm că experiența noastră de pînă acum, în afară de faptul că ne-a dat satisfacția unei reușite, ne deschide largi perspective de multiplicare a formelor și metodelor de întîmpinare a vizitatorului de muzeu. Nu este cazul să amintim aici toate produsele pe care noi le punem în vînzare și care, cantitativ, sînt totuși sub nivelul cerințelor. Poate că ar fi necesară o consfătuire a directorilor de muzee din principalele centre ale țării, cu care ocazie muzeele cu rezultate apreciable în munca

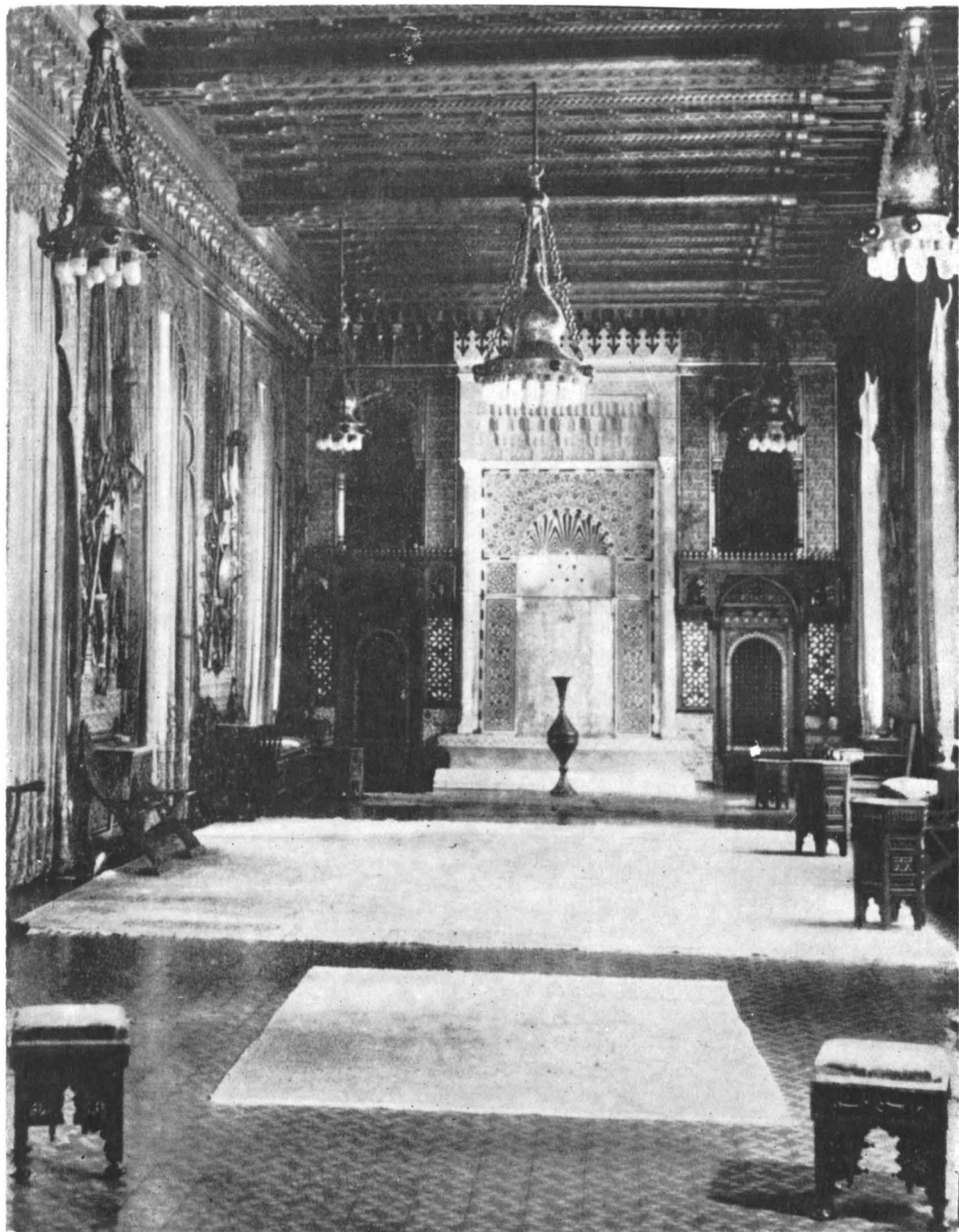
cu publicul să împărtășească celorlalți colegi din experiența lor.

Nu este de neglijat — și aceasta este una din laturile cercetării specifice muzeologice — nici extinderea studiilor de psihopedagogie asupra vizitatorilor de toate categoriile, așa cum se continuă la Muzeul de artă al R.S. România și așa cum a început cercetarea, în colaborare, a Direcției așezămintelor culturale din CCES cu Institutul de Psihologie al Academiei de Științe Sociale și Politice. Ne gîndim la faptul că în fiecare mare muzeu ar trebui să fie încadrat în schemă un specialist în psihologie-pedagogie pentru ca rezultatele cercetărilor sale asupra publicului — și nu numai asupra vizitatorilor, ci chiar a celor care nu vin la muzeu, aceasta fiind una din acțiunile de depășire a limitelor tradiționale ale muzeului — să fie folosite în munca de perspectivă cu publicul, care să faciliteze cunoașterea cerințelor diverselor categorii de vizitatori, în așa fel încît muzeul să devină un factor activ în procesul educațional.

Ceas din colecția de artă decorativă.

◀ Figurină, din colecția de artă decorativă

Muzeul Peleş—sala maură

În acest sens, Muzeul Peleş și-a propus ca teme de studiu următoarele probleme, toate incluse în programul cursului de perfecționare a îndrumătorilor din muzeele de artă: „Categoriile ale publicului în Muzeul Peleş”, „Motivații asupra vizitării Muzeului Peleş”, „Proiect pentru rezolvarea aglomerării în Muzeul Peleş”.

*

Un aspect important din activitatea Muzeului Peleş îl reprezintă problemele legate de crearea și mai ales de dezvoltarea Secției de artă decorativă.

Chiar dacă pînă în prezent nu s-a pus problema realizării unei expuneri cu caracter istoric — așa cum sînt gîndite alte muzee cu acest profil din lume — și aceasta mai ales din lipsă de spațiu — valoarea secției este dată de colecții reprezentative pentru marile centre și școli europene (italiene, franceze, germane, olandeze, ruse), începînd din secolul XVII și pînă în secolul XX.

Cu excepția unor încercări timide și neconcludente de a „broda” expozițiile de artă plastică cu piese de artă decorativă la unele muzee, aceasta avînd drept scop mai mult crearea unei variații de expunere, pînă la deschiderea Secției de artă decorativă a Muzeului Peleş, la noi în țară nu s-a putut vorbi de un muzeu al artelor decorative înfățișînd aproape toate genurile: sticlărie, faianță, porțelan, argintărie. Aceștia li se adaugă o variație și aproape completă gamă de alte elemente ale artei decorative: mobilier, covoraș, tapiserii, vitralii, sticlărie etc., aflate în expunerea Muzeului Peleş propriu-zis. Considerăm că într-un spațiu mai generos, ce va fi dobîndit prin amenajarea în viitor a încăperilor, existente încă, dar care au alte destinații, din actuala clădire ce o adăpostește, expunerea Secției de artă decorativă, completată cu ceea ce mai pot oferi depozitele Muzeului Peleş, de asemenea prin continuarea unei politici de achiziții, conduce la realizarea unui muzeu de artă decorativă de importanță națională. Această instituție nu trebuie înțeleasă ca avînd un caracter static, de consemnare doar a unor realități istorice, ci ar fi un exemplu concludent de legare organică a valorificării tradițiilor cu dezvoltarea economică industrială din acest domeniu a zilelor noastre. Colecțiile existente în muzeu ar da posibilitatea colectivelor de creatori din unitățile Ministerului Industriei Ușoare să se inspire din ceea ce timpul a selectat ca valoare și, ținînd seama de exigențele și cerințele esteticii contemporane, de gustul cumpărătorului zilelor noastre, să realizeze o gamă cît mai variată de produse care să înfrumusețeze interioarele locuințelor și instituțiilor.

Mergînd pe linia creării unui muzeu național de artă decorativă în cadrul complexului Peleş, s-ar putea preconiza înființarea aici a unui sector de artă decorativă românească contemporană, reprezentativ pentru toate domeniile de creație: tapiserie și imprimărie, sticlărie, ceramică, lemn, lucru în metal. Lucrul ar fi cu atît mai necesar cu cît, în cadrul actuală secții a muzeului arta decorativă românească nu este prezentă.

Pe de altă parte, nu ar fi lipsit de interes ca anual să se instituie la Muzeul Peleş o jurizare a prototipurilor realizate de unitățile industriale și eventual inspirate din colecțiile muzeelor. Cele mai valoroase tipuri și prototipuri de importanță muzeistică și care, în urma expunerii lor temporare, vor dobîndi adeziunea publicului ar urma să fie achiziționate de muzeu și incluse într-un sector aparte al Secției de artă decorativă contemporană, consacrat numai acestui aspect, important nucleu al secțiilor de artă decorativă ale viitorului.

În colaborare cu Ministerul Industriei Ușoare, juriile ar stabili premiile atît a creatorilor de prototipuri cît și a fabricilor producătoare. Nu ar fi lipsit de interes ca această Secție de artă decorativă contemporană din cadrul Muzeului Peleş să fie pe de o parte etalonul stadiului de dezvoltare al artei decorative industriale de acest gen, iar pe de altă parte un mijloc eficient de promovare a ideii de valorificare creatoare a tradițiilor artei decorative autohtone sau străine.

Credem că și în acest fel se poate contribui la înlăturarea prostului gust și promovarea valorilor autentice.

Documentele de partid atrag atenția în permanență, în mod necesar și justificat, asupra obligativității legării teoriei și cercetării de producție. Există de bună seamă un specific al fiecărui domeniu de cercetare și este obligația noastră a tuturor de a găsi acele forme adecvate de dirijare a cercetării specifice spre domeniile practice în care să nu apară artificialul și convenționalismul, ci dimpotrivă să ne ofere rezultate de maximă eficiență. Ca să ne rezumăm strict la domeniul artei decorative, avem convingerea că o colaborare judicioasă organizată între muzeul nostru sau între alte muzee care își vor putea constitui colecții de artă decorativă — în special cele așezate în zone cu mare afluență turistică (Litoralul Mării Negre — Constanța, Zona Porților de Fier — Drobeta Tr. Severin) și Ministerul Industriei Ușoare, care este foarte interesat la realizarea unei astfel de colaborări, ar fi de bun augur.

În acest sens, de altfel, au avut deja loc unele discuții cu conducerea acestui minister, discuții care au demonstrat o unitate de păreri și mult entuziasm pentru punerea în practică a celor amintite mai sus, cît și dorința fermă ca aceste proiecte

să nu rămână într-o fază de deziderat. Credem că se impune, pentru o bună coordonare a întregii activități (proiectare, execuție, selecție, jurizare, promovare etc), constituirea unei comisii naționale comune în cadrul căreia să colaboreze colective de muzeografi specialiști în arta decorativă, proiectanți, creatori, factori de răspundere din Ministerul Industriei Ușoare. Aceste colective din cadrul comisiei pot fi constituite pe specialități și vor ține o legătură permanentă și prin deplasări și cu muzeele și cu unitățile producătoare. Această comisie națională ar putea, prin diverse forme, să concureze nu numai la promovarea gustului pentru frumos, dar ar putea deveni și un for național de îndrumare metodică și științifică a întregii activități de dezvoltare a artelor decorative industriale. Organizarea anuală a unor simpozioane și sesiuni științifice însoțite de expoziții, care pot deveni itinérante, eventual cu demonstrații, ar fi unele dintre formele de luat în considerare.

Acest ansamblu de măsuri care ar trebui să fie luat în discuție de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Ministerul Industriei Ușoare, măsuri a căror eficiență ni se pare că nu mai stă sub semnul întrebării, sintem convinși că ar fi îmbrățișate cu multă căldură de către organele județene de partid și de stat, interesate direct în promovarea gustului pentru frumos, în legarea activității de cercetare și creație de dezvoltarea urbanistică pe de o parte și păstrarea totodată pentru generațiile viitoare a valorilor autentice, rod al creației în condițiile societății noastre socialiste.

Sintetizând cele de mai sus, considerăm că baza acestei colaborări dintre muzeu și industria ușoară o formează pentru început existența unei instituții deja organizată pe acest profil, Muzeul Peleş cu Secția sa de artă decorativă care, atât prin valoarea colecției cit și prin soluțiile tehnico-muzeografice adoptate, s-a impus atât în fața specialiștilor cit și a noului public ca o instituție de prestigiu. Cifra de cca 100 000 vizitatori în anul 1972 numai la această secție de artă decorativă vorbește de la sine. Nu este de trecut cu vederea nici faptul că deși este o instituție relativ tânără (s-a deschis în mai 1966) și nu s-a bucurat de prea multă publicitate, totuși ținuta sa științifică și valoarea colecției au făcut să fie cunoscută și pe plan internațional și așezată în rindul muzeelor cu prestigiu având acest profil.

* * *

Un capitol important din activitatea muzeului nostru îl constituie publicarea rezultatelor cercetării științifice a patrimoniului. Astfel, avem în vedere, pe lângă reeditarea albumului „Peleş” și publicarea unei ample monografii cu aceeași temă, inițierea unei serii de „caiete” (cu tot ce implică ea, structură, format, hirtie, număr de reproduceri etc.) popularizând genuri de artă reprezentate de colecțiile Muzeului Peleş : „Vitrării”, „Decorație în lemn și mobilier de artă”, „Arme”, „Ceramică germană, franceză și italiană” etc.

Platou, din colecția de artă decorativă

